

LIBRI

www.libridergi.org

Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi

Journal of Epigraphy, Reviews and Translations

Sayı **VII** (2021)

M. A. HACIGÖKMEN, *Türkiye Selçuklu Devlet Adamları*. Konya 2018. Çizgi Yayınevi, 144 Sayfa. ISBN: 9786051961255

Emrah DÖLEK

*Libri: Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi'*nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı VII: Ocak-Aralık 2021) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Atf Düzeni E. Dölek, *Türkiye Selçuklu Devlet Adamları*. Yazar: M. A. Hacigökmen, *Libri* VII (2021) 17-18.

Geliş Tarihi: 10.02.2021 | Kabul Tarihi: 20.02.2021

Elektronik Yayın Tarihi: 28.02.2021

Editörya: Phaelis Research Project
www.libridergi.org

**M. A. HACIGÖKMEN, *Türkiye Selçuklu Devlet Adamları. Konya 2018. Çizgi*
Yayınevi, 144 Sayfa. ISBN: 9786051961255**

Emrah DÖLEK*

Ortaçağ Türk tarihçiliğine baktığımızda kroniklerin yabancı dilde yazılmış olmasına rağmen en çok araştırma ve inceleme yapılan sahanın Selçuklu Tarihi olduğunu görmekteyiz. Selçukluların Anadolu'yu bir Türk yurdu haline getirmiş olmasıyla da Türk araştırmacıların bu alana manipüle olmasında en etkili sebeplerden birisi olmakla beraber *Türkiye Selçuklu Devlet Adamları* adlı eserde bu alanda çalışma yapılan eserlerden birisidir. Selçuklu çalışmalarında önemli bir isim olan Mehmet Ali Hacigökmen bu eserinde Ortaçağ kaynaklarına başvurarak daha çok Selçuklu devlet adamlarının devlete katkıları üzerinde durmuştur. Eser son on yıl içerisinde kaleme alınan makalelerin derlemesi sonucu ortaya çıkmıştır. *Önsöz'de* (7-9) yazar eserin nasıl meydana geldiğini, Selçuklu devlet adamlarının devletteki rollerini belirtmekle beraber eserin hazırlanışında kimlerin katkısı olduğunu ifade edilmektedir.

Türkiye Selçuklu Devlet Adamlarından Eseddin Ayaz (11-32) bölümünde yazar Selçuklu Emiri Eseddin Ayaz'ın Selçuklu devletine intisap etmesine, ailesinin Artuklularla bir bağlantısı olup olmadığına, akabinde emirin Selçuklu'daki gaza ve cihat faaliyetlerine, devlet alanındaki hizmetlerine değinmektedir. Kendisi Eseddin Ayaz hakkındaki bilgileri genellikle yaptırmış olduğu mimari eserlerin kitabelerinden yararlanarak elde etmiştir. *Türkiye Selçukluları Şehzade ve Sultanlar Muallimi Mecdüddin İshak* (33-48) bölümünde yazar muallim Mecdüddin İshak'ın hayatı hakkında pek bir bilgi olmadığını söylemekle beraber Mecdüddin'in Endülüs'ten göç ederek Malatya'ya geldiği tezini savunmaktadır. Yazar bundan sonra Mecdüddin İshak'ın Selçuklu Devleti'nde önce I. Gıyaseddin Keyhüsrev sonrada I. İzzettin Keykavus'un eğitimiyle ilgilendiğini ayrıca Keyhüsrev döneminde devlet yapılanmasında önemli görevler aldığını ve fütüvvet teşkilatını Anadolu'ya getirerek ahilik teşkilatının kurulmasına da vesile olduğuna dair göndermelerde bulunmaktadır.

Manuel Mavrozomes ve Türkiye Selçuklu Devleti'ne Hizmeti (49-70) bölümüne ise yazar Selçukluların Doğu Roma'yla olan ilişkilerine değinmekle başlamaktadır. Selçuklu-Doğu Roma ilişkilerinin Türkiye Selçuklu Devleti kurucusu Süleymanşah döneminde başladığını ve Komnenoslar Hanedanlığı'nın Selçukluları Anadolu'dan atmak için mücadeleye giriştiğini ancak bu durumun XIII. yüzyılda farklı bir dönemece girdiğini ifade etmektedir. Ayrıca Gıyaseddin Keyhüsrev'in Mavrozomes'le olan ilişkilerine, kızıyla evlenmesine akabinde Selçuklu hükümdarının bu sebeple Mavrozomes'i Doğu Roma İznik hanedanlığına çıkarmak için desteklediğini ancak Alaşehir Savaşı'ndan sonra Keyhüsrev'in hayatını kaybetmesiyle beraber bu dönemden itibaren Mavrozomes'in Selçuklu hizmetinde görevler aldığını ve Selçuklu kaynaklarında bir süreden sonra adının geçmemesiyle de hayatını kaybetmesi tezini ortaya atmıştır. *Alaeddin Keykubad (1220-1237) Kayınpederi Kir Fard Hakkında Bir Araştırma* (71-88)'da yazar Selçukluların ticareti geliştirmek ama-

* Tarihçi, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Antalya. emrahdolek@hotmail.com
0000-0002-4134-6783

ciyla Sinop ve Antalya'yı fethettiklerini daha sonra bu durumun devamını sağlamak için I. Alaeddin Keykubat döneminde Alaiyye'nin fethine girildiğini ve kale komutanı Kir Fard'dan teslim alınması sonucu Alaiyye'nin ele geçirildiği anlatılmaktadır. Daha sonra Kir Fard'ın Akşehir yöresine gönderilmesine değinen yazar Akşehir'deki Türkmen beylerinin burada karşı çıkması sonucu Kir Fard'ın Sille bölgesine gönderildiğini bu bölgenin seçilmesinde gayrimüslim ahalinin çoğunlukta olmasının etkili olduğunu, Kir Fard'ın ölümünden sonra da oğullarının devlet kademesinde görevler aldığı iddiasını ortaya atmıştır. Ve bu iddiaları ortaya atarken de Selçuklu kroniklerine başvurmuştur.

I. Alaeddin Keykubat Devlet Adamlarından Kemaleddin Kamyar (89-122) bölümünde yazar Kemaleddin Kamyar'ın II. Kılıç Arslan döneminde Selçuklu devletine intisap ettiğine, I. Alaeddin Keykubat tarafından Celalettin Harezmsah'a Moğol istilasına karşı ortak hareket etmek amacıyla elçi vazifesiyle görevlendirildiğini ancak ittifak sağlanamadığına değinilmektedir. Kemaleddin Kamyar'ın bundan sonra askeri faaliyetleri hakkında bilgilere yer veren yazar, Kamyar'ın Gürcistan ve Güneydoğu Anadolu'da başarılar kazandığını ancak Alaeddin Keykubat döneminden sonra eski itibarını kaybettiğini ve II. Gıyaseddin Geyhüsrev döneminde ise öldürüldüğü anlatılmaktadır. *I. Alaeddin Keykubat Dönemi Emirlerinden Atabey Bedrettin Gühertaş (Gevhertaş) (d.?-Ö. 1262)* (123-144) başlıklı bölümünde yazar Emir Bedreddin Gevhertaş'ın I. Alaeddin Keykubat'ın atabeyi olduğuna, imar faaliyetlerine, Mevlana Celalettin Rumi'yle dostluğuna, II. İzzeddin Keykavus döneminde silahtarlık görevi yaptığını ve son olarak da Gevhertaş'ın Moğollar tarafından öldürüldüğü bilgisine değinilmektedir.

Mehmet Ali Hacıgökmen'in Selçuklu devlet adamlarıyla alakalı farklı yıllarda ve farklı mecralarda yayınlamış olduğu makalelerin derlenmesi ile ortaya çıkan bu eser daha çok ortaya atılan tarihsel faraziyelerle ön plana çıkmaktadır. Bu faraziyelerin gerçekliği tartışmaya açık olmakla birlikte yazar iddialarını ana kaynaklar ve batı dünyasındaki yazılmış araştırma eserlere dayandırarak ortaya atmıştır. Bu hususta *Türkiye Selçuklu Devlet Adamları* tarihe yeni perspektiflerin kazandırılması yönünde oldukça münbit bir eser olmuştur.